

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

2. Male infinitas Dei per essentiam, siue in genere entis statuitur à
nonnullis.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

argui potest ex pugna infiniti cum finito. Distinguo antecedens respectu eiusdem subiecti pugnant bonum, & malum, finitum, & infinitum facer; diuersorum respectu nego. Et distinguo similiter consequens, respectu Dei, Concedo: respectu aliorum, Nego. Tertiò dices, vel Deus potest facere infinitum per essentiam tale, vel non potest? Si potest: ergo Infinitas per essentiam attributum, & proprietas Dei non est. Si non potest: ergo infinita potentia, & continentia eminentialis in sua essentia non est. Respondeo, non posse: quia implicat infinitum per essentiam, quæ ab alio causatur sit.

7. Alia Vortij argumenta denique ridenda supersunt. Primum hanc postremam obiectionem videtur subodorari, sed cum catharro, cum adeo inepte ab ipso efformetur. *Nulla creatura est infinita in genere entis: ergo nec Deus.* Ac si argueret. *Nulla creatura*, inquit Becanus, *est omnipotens: ergo nec Deus*, vel hæc, *Quod in se quicquid est possibile in genere entis non continet* (vt creatura) *in genere entis infinitum non est: ergo nec, quod in omne continet.* O fultes! Secundum. *Esse infinitum actu*, & *Esse hoc aliquid sunt contradictoria: ut Deus est actu hoc aliquid: ergo non est infinitum actu*: Si id, quod actu hoc aliquid est, actu omnia possibilia ab imperfectione decocta, in genere entis eminenter non contineret actu infinitum in genere entis non foret secus, cum continet, vt Deus. Tertium, quod infinitum est per essentiam, seu in genere entis, videri clarè, nequit à creato intellectu: at Deus clarè, & intuitu ab intellectu creato videtur: ergo Infinitus per essentiam, seu in genere entis non est. Sed maior est apud Catholicos omnes falsa: nec nisi Vortio, & Armenis vera: qui ideò Deum clarè videri posse absolute negant, ne negent Infinitatem Dei notissimam, quo autem pacto Dei Infinitas cum visionis create, quæ videtur, finitudine componatur, neque in hanc necessarii Infinitas refundatur, contabit d. 5. qu. 3. cert. præsertim 3.

CERTAMEN II.

Malè Infinitas Dei per Essentiam, siue in genere entis statuitur à nonnullis.

1. CUM Infinitas omnis non aliter melius explicetur quàm per negationem termini, quo finitum (in quouis genere sit) coeretur, ne vterius progrediatur: videndum est cuiusnam termini negatione Infinitas Dei per essentiam intelligenda, atque definienda sit, vt bene (quoad fieri à nobis pro hoc statu potest) definiatur, atque explicetur. Quocirca totidem dicendi modi, atque explicandi terminum, cuius negatione Infinitas Dei per essentiam, seu in genere entis constituitur, à Theologis afferuntur, quod ad eam probandam recensimus. Primum S. Thom. per negationem termini actus, & potentia siue physica, vt est in materia respectu formæ, & in hac respectu materia, atque in essentia, & existentia: siue metaphysica, vt est in genere, & differentia, quibus omnibus limitationibus carer Deus, falsus ingenuè sum me nullatenus eam assequi posse, cert. 1. num. 3. Etenim Angeli, & spirituales omnes substantiæ, neque à forma, neque à materia limitantur, neque nisi per rationem, & finitè logicè, vel potentia, & actu essentia, & existentia (quas re ipsa nusquam differre certissimum nobis est) vel generis, & differentia: constant: quare physice & realiter, ac verè limitari eis substantia non spirituales possunt: quod autem ex natura & substantia, seu personalitate eiusmodi substantia, tanquam actu, & potentia physice constant, earum limitationem non probat. Etenim, vt d. præmial. de Trinit. q. 2. cert. 5. docebamur Subsistentia, seu personalitas modus positivus non est.

2. Sed, etsi modus positivus esse admittatur, non tamen consistit cum in natura, seu substantia Angeli recipi, tanquam in subiecto, neque illam in se recipere, vt mutuo in de alterum per alterum in suo esse limitetur, ni aliunde pimitata sint. Item, horum receptione, vel mutua, vel non

mutua admissa, si aliunde in suo esse finitæ non consistit, non satis apparet, quomodo eo formaliter limitentur, licet ex dependentia materiali in suo esse limitata fore probentur, vt statim in simili contra Valsq. virgebo. Solum enim determinatur altera per alteram, vt ex eis tertium quid consequitur, atque resultat, quod solum probat mutua earum à se, & à tertio illo distinctionem, cum qua bene infinitas entis fœderatur. Alioqui (vt bene Alex. 1. p. qu. 6. m. 1. ad 3.) nec Deus Infinitus per essentiam, & in genere entis foret cum ab aliis omnibus distinctus. Denique Dei Infinitas ab immaterialitate, & simplicitate Dei diuersum Attributum est: ac proinde compositionis absolute, è quibusque entibus sit, negatione (in qua Simplicitas formaliter consistit) & negatione compositionis ex materia (in qua Dei stat Immaterialitas) consistere formaliter nequaquam potest.

3. Albertus in 1. d. 43. art. 1. docet Infinitatem Dei secundum essentiam negatione definitionis, & comprehensionis aptissime explicari. Verum, si ibi intelligat definitionem logicam ex genere, & differentia constantem, impugnatus est n. 1. ac deinceps impugnatur: quia, si genus, & differentiam habere, neque obest finitudini: reneque infinitudini, vt eo num. atque d. 2. q. 5. cert. 1. ostendimus: neque ex eis constans definitio obicit: quare neque eius negatione explicabitur Infinitas. Tertiò definitio logica, & si limitationem essentia arguat, aut illam non constituit: cum opus rationis sit, pluribusque rationis entibus consistit: quare, neque ipsa, neque ad ipsam ordo potest realiter, & veram rei limitationem continere: ac proinde, neque eius negatio Infinitatem bene explicare. Ac de num. est definitio negatio, Dei arguit Infinitatem: Aut illam non facit, sed supponit: ex eo enim, quod Deus infinitus sit in se, eius à nobis indefinititas logica, à priori erit probanda: quare alter terminus, quam definitionis negatio, infinitatem Dei constituit.

4. Quod si definitionis nomine intelligat Albertus, cognitionis nostræ, vel loci, aut temporis circumfcriptionem (qui duo postremi modi etiam ibi ab Alberto afferuntur): impugnatur Primò: quia Incomprehensibilitas aliud Attributum est ab Infinitate secundum essentiam, & in genere entis, sicuti, & Incircumscribilitas, seu Indefinititas loco, vel duratione, quæ Immenfitas, seu Aternitatis Attributa sunt: quæ tria, vt talia, Infinitatem Dei per essentiam, atque in genere entis supponunt, atque à priori ex hac demonstrantur. Neque enim audiendi, quoad Incomprehensibilitatem per cognitionem, & visionem. Si enim de omni visione, & cognitione, etiam diuina, loquantur, in Deo non est respectu sui ipsius. Sed neque absolute respectu nostri: cum clara visione, licet supernaturali lumine, possint omnia intrinseca Deo representari, representanturque Beatis de facto, melius multò, clariùque, quam creata plura, quæ dicimur cognitione, & visione comprehendere: ac proinde Dei omnia eiusmodi visione circumscribi, definiti, ac secundum totum, quod in se est, representari, ut comprehendendi, negari minime potest: licet ad comprehensionem, quam Scholastici excogitant, & disputant, aliquid requiratur vterius, de quo suo loco si autem secundum totam suam entitatem, & esse intrinsecum Deus representatione clara definitur secundum esse, seu in genere entis, Incomprehensibilis non est in se, vt hi Doctores aiebant.

5. Tertiò alij communiter docent esse negationem numeri Attributorum & perfectionum Dei, quemadmodum vulgarem, & plausibilem appellat Vasquez d. 5. cap. 1. sed tamen cum Dei perfectio, & bonitas vna tantum reuera summa, atque ab intellectu independens sit, attributorum perfectionum pluralitas sit tantum per rationem: negatione numeri perfectionum, quæ per rationem solum est, nequit vera & realis Infinitas Dei per essentiam, seu in genere entis constitui. Secundo neque Attributa & perfectiones, quas in Deo recensimus infinite numeraliter, seu numero omnem exceedentia sunt, vt patet: quod si id fundamentaliter intelligendum putes, neque sic infinite numero erant, adhuc per rationem, & metaphysicè, ne dum physice. Nam continentia formalis, ac eminentialis Dei in quouis generis, simplicissima ac vniuersa, & physice & metaphysicè est (vt de physica Patres loquuntur, ac de metaphysica ostendimus d. 3. qu. vult.) Non autem compacta ex

ex partibus, neque unitatum additione crescens sed infinitum, & nulliusmodi entitate, atque unitate, siue formalitate totum est, quod in quouis genere, & statu est. Denique continentia, seu cumulus bonitatum, & perfectionum omnium non infinitas in essendo, seu per essentiam, sed Bonitas, & perfectio diuina, seu bonitatis, & perfectionis infinitas metaphysica est: quæ proinde ad aliud Attributum spectat, nempe Bonitatis, & perfectionis diuinæ, quæ ex Infinitate Dei per essentiam metaphysicè agnoscitur in Deo.

6. Noster Vasquez citatus cap. 5. ex Alex. i. p. q. 6. m. i. ad 3. & 4. docet, negationem termini, quæ explicatur optimè infinitas Dei per essentiam, seu in genere entis esse negationem essendi ab alio, siue eundem conceptum essendi à se formalissimè: quia, sicut quod ab alio est eo formaliter contineri, atque in suo esse limitari intelligitur, ita per eius continentiam negationem essendi ab alio, seu per prædicatum essendi à se formaliter siue termino, in suo esse intelligitur, atque interminatus, seu infinitus in essendo explicatur optimè Deus; in quam sententiam inducit recitata Patrum testimonia cert. 1. n. 5. ad eam Infinitatem Dei probandam, atque confirmandas eius probationes. Vnde impugnatur primò sententia præfens. Etenim Dei per essentiam, seu in genere entis Infinitas ex prædicato entis à se à priori à Patribus, præsertim Niceta ibi recitata, & communiter à Theologis probatur: ergo Infinitas Dei attributalis distinctum quid est metaphysicè à prædicato essendi à se, seu non ab alio; alioqui idem vitiosè probaretur per idem. Secundo Theodoretus, ut diuersa numerat in Deo, & increatum, & infinitum esse ibi n. 3. Secundo esse à se Deum probatur ex implicatione processus infiniti causarum actuum, & aliarationibus, quibus dist. 1. dei existentiam ostendebamus: quæ quidem formaliter, & immediatè non inferunt Infinitatem Dei per essentiam, licet id inferant mediate, & virtute.

7. Tertio: qui negaret ens à se esse infinitum per essentiam, aut affirmaret ens ab alio infinitum per essentiam esse, non negaret, vel affirmaret duo contradictoria formaliter, seu idem formaliter, quod negabat, vel affirmabat, sed solum virtute: ergo esse à se diuersus conceptus est à conceptu infinitatis per essentiam, & esse ab alio à conceptu finitatis. Confirmatur hæc ratio. Quia, si idem conceptus formalis obiectiuus esset uterque, non posset esse quæstio an Deus infinitum per essentiam facere queat: idem an creatura, seu ens ab alio possit esse per essentiam infinitum? nisi tu, et imperitos, qui id, de quo loquuntur, non percipiunt: cum tamen apud doctos Theologos ea quæstio versetur cum S. Thom. q. 7. art. 2. Quarto impugnatur: quia finitas, & limitatio entis contenti in causa sui ipsam continere est limitatio, & finitudo extrinseca, quæ supponit intrinsecam ipsius finitudinem, & limitationem, ut patet in loco, & locato: ergo infinitudo, quæ ab hac sententia assignatur est solum extrinseca Deo, non autem intrinseca, & per essentiam, licet in intrinsecam, & per essentiam suam infinitus esset Deus, extrinsecam etiam finitudinem haberet.

CERTAMEN I.

Verosimilius infinitas Dei per essentiam, siue in genere entis explicatur.

1. **V**T autem hac in re clariùs procedamus, obseruandum est duplex genus infinitatis Dei per essentiam, seu in genere entis assignandum esse, sicut dupliciter Dei essentia, seu diuinum ens à nobis dicitur. Nimirum essentia physica, & quod idem est ens diuinum physice, vel metaphysicè sumptum. Et primo quidem modo Dei infinitas omnia prædicata diuina includit, tam communia, quam personalia indiuisum: additque vterius negationem vltioris magnitudinis physice essentiae, seu entis physice sumpti: quia cum à se sit, & non ab alio physica Dei essentia, atque omnium possibilium causa adæquate illa continens, ut diximus: quicquid maius illa

essentia est, repugnans est: idque ex eo, quod intrinsecè essentia physica Dei est: quod autem ab intrinseco sui omnem maiorem magnitudinem implicatorem facit, & sua intrinseca entitate, & essentia infinitum est: sicut finitum per essentiam, quod maiorem essentiae magnitudinem entitate, & essentia sua à rerum possibilitate non excludit, ut in creatis omnibus cernere licet. Hoc pacto Anselmus, & Patres reliqui, ac Theologi omnes Dei infinitatem explicant, aientes esse ita per essentiam, & entitatem suam magnum Deum, quo maius excogitari non possit. Scilicet, nisi implicatorem cogitetur, & chimæra. In quo modo explicandi infinitatem Dei per essentiam, & in genere entis physice accepti continet mihi cum Soario 2. de attributis cap. 1. n. 5. id quod ex eo, quod physice à se sit optimè probatum à nobis, & à Theologis est.

2. Neque minus solidè ex continentia causali omnium creatorum possibilem ex eo quicquid essentiae possibilem est in eo esse demonstratur, vel formaliter, vel eminenter, non solum, quatenus causa est, atque relatè ad producibilia omnia à nobis cogitatur, sed quatenus, in se physice est. Quod autem in suo esse omnia entia possiblem, maxime simplicissimo complexu claudere per suum esse maius aliquid à possibilitate excludit, ut nuper dicebamus, atque infiniti esse, seu essentiae conuincitur. Itaque eam maiorem essentiae repugnantem facit: quia omnia possiblem entia est. Vnde Exodi 33. Moysi aiebat: *Ostendam tibi omne bonum.* Atque à S. Francisco de Assis: *Deus meus, & omnia*, vocabatur. Neque aliter à Præfatis Philosophis sapientioribus teste Engibino 3. de Peren. Philosophia cap. 8. *in quo*, id est *omne*, seu vniuersum, minabatur. In quam sententiam eleganter cecinit Nacianzen. hoc carmine latino per Noltrum Lessium 1. de perfectionibus diuinis. cap. 1. lit. D.

In te omnia permanent: ad te confertim festinant omnia.

Tu omnium finis: Tu vnus, & omnia, & nihil rerum. Cum, neque vnus sis, neque omnia, quem te appellem, Qui solus innominabilis, & omnino vnus?

3. Hæc inquam altera est Dei infinitudo per essentiam physicam, seu in genere entis physice sumpti. Inde verò alia infinitas Dei per essentiam metaphysicam, seu in genere entis metaphysice sumpti, necessario metaphysicè iuboritur, de qua non satis apertè Theologi diuini ab alia hæcenus disputarunt. Et Lessius quidem de sola infinitate Dei per essentiam physice sumptam, sicut, & Beccanus disputasse videntur. Soarius verò de ea, etiam per essentiam metaphysicam, loco citato. Sed non distinctè videtur locutus videturque ibi docere in negatione etiam maioritatis respectu omnium, & singulorum prædicatorum Dei, nostro intelligendi modo consistere, atque accommodatissimè explicari. Neque aliter potest censere, nisi consequentiæ suæ, quàm par esset, reuerentia minori. Cum enim essentiam Dei metaphysicam ex omnium diuinorum prædicatorum complexu constare censet, ut vidimus, d. 2. q. 2. cert. 1. nequit non de infinitate Dei metaphysica ita theologizare.

4. Nos autem, qui solo prædicato entis à se essentiam metaphysicam, seu quatenus à se est, contineri ea quærit. statumimus, negatione maioritatis essendi, seu entis, à se solummodo, non autem alterius generis, & formalitatis, in qua vnumquodque ex reliquis attributis est, infinitatem Dei per essentiam metaphysicam, seu in genere entis metaphysici rectè explicari, tam consemus. Siquidem infinitates aliorum prædicatorum, seu attributorum Dei, quæ extra metaphysicam eius essentiam, & genus entis diuini metaphysici sunt, nequeunt Deum per essentiam metaphysicam, seu in genere entis metaphysici infinitum, adhuc inadæquate, constituere. Quod si infinitas hæc Dei per essentiam, seu in genere entis metaphysice, non pro essentia Dei metaphysica, seu ente metaphysico diuino substantiæ accepto, sed pro essentia Dei metaphysica laxiori modo accepta pro intrinseco cuiusvis diuini prædicati conceptu formali vsurpetur, atque ens pro ente metaphysico etiam adiectiue sumptum, eo quidem modo diuina omnia prædicata infinita per essentiam suam, seu in genere illo laxiori entis metaphysici adiectiui sunt, ex eo formaliter, quod eorum quoduis in suo genere omnem prorsus maioritatem excludit v. g. sapientia in suo genere, vnde

H 3 omnis